

នយោបាយការបរទេស មូលមិញ ថ្ងៃនេះ និងថ្ងៃស្អែក

បណ្ឌិត សុខ ឌុច

កេរ្តិ៍សិទ្ធិ២០១៥

បណ្ឌិត សុខ ទូច

នយោបាយការបរទេស

មូលមិញ ថ្ងៃនេះ និងថ្ងៃស្អែក

ជំនួយការកុំព្យូទ័រ

ចាន់ ម៉ាឡែន

អារម្ភកថា

ខ្ញុំបាទ សុខ ទូច រៀបចំសៀវភៅទីប្រាំនេះ គឺដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីការប្រែប្រួល និងដំណើរវិវត្តន៍នយោបាយការបរទេសរបស់ពិភពលោក។ គំនិតវិភាគរបស់ខ្ញុំ បាទទៅលើកិច្ចការបរទេស និងស្ថានភាព ពិភពលោកនេះ អាចឲ្យអ្នកសិក្សា ស្រាវជ្រាវ យកទៅធ្វើជាមូលដ្ឋានតូចមួយក្នុងការសិក្សាស្វែងយល់ ជាពិសេស អ្នកសិក្សាផ្នែកការទូត នយោបាយ ច្បាប់ និងសេដ្ឋកិច្ច។

យើងដឹងហើយថា នៅពេលដែលយើងមិនអាចគ្រប់គ្រងព័ត៌មានផ្នែកកិច្ច ការអន្តរជាតិបាន វាគឺជាភាពឆក់ល្វែងរបស់អ្នកទាំងនោះ មានភាពលំបាកក្នុង ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តណាមួយដែលទាក់ទងទៅនឹងកិច្ចការអន្តរជាតិ។ ជាការ ពិតណាស់ ពិភពលោកនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះមានបញ្ហាចម្រោងចម្រាស់ជាច្រើន ទាំងបញ្ហាសង្គម ទាំងនយោបាយ សេដ្ឋកិច្ច បរិស្ថាន ជាដើម ដែលធ្វើអោយ ពិភពលោកមួយនេះចាក់ស្រះទៅដោយបញ្ហា។ ដូចនេះហើយសំរាប់អ្នកសិក្សា ស្រាវជ្រាវ សៀវភៅនេះគ្រាន់តែជាជ្រុងតូចមួយ ដែលទាមទារឲ្យអ្នកសិក្សា មាន ការសិក្សាស្រាវជ្រាវបន្ថែមទៀត ដើម្បីយកមកឆ្លុះបញ្ចាំងទៅលើទស្សនៈផ្សេងៗ ទៀត។ ខ្ញុំជឿជាក់ថា សៀវភៅនេះមិនគ្រប់ជ្រុងជ្រោយទេ ប៉ុន្តែវាក៏អាចជាឯក សារយោងសំខាន់មួយសំរាប់ប្អូនៗនិស្សិត។

យុវជនត្រូវតែបង្កើនវប្បធម៌នៃការអាន ដើម្បីបណ្តុះចំណេះ ឆ្លើយតបទៅនឹង ការប្រែប្រួលរបស់សង្គម។ ការជ្រើសរើសផ្លូវណាមួយ ត្រូវផ្អែកទៅលើវប្បធម៌ ពិចារណា វិភាគ និងសំលឹងអោយបានឆ្ងាយ ជៀសវាងការជ្រើសរើសយករបស់ ណាមួយ ដោយគ្រាន់តែលឺគេថា ឬនិទាន ដោយគ្មានការត្រិះរិះពិចារណា ដែល ប្រការនេះគឺជារឿងគ្រោះថ្នាក់សំរាប់សង្គម។ រឿងវាវជាច្រើនដែលបានកើតឡើង នៅក្នុងអតីតកាលនៃប្រទេសកម្ពុជា យើងបានដើរលើគន្លងបែបនេះ ដូចជាការ ប្តូររបបសង្គមរាស្ត្រនិយម ការទទួលយកនូវរបបសាធារណរដ្ឋ ហើយការត្រេក ត្រអាលរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងការប្តូររបបសាធារណរដ្ឋ ទទួលយកមកវិញនូវរបប

កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺសុទ្ធសឹងតែជាការជ្រើសរើសតាមការយោសាសនារបស់អ្នក
នយោបាយជាតិ និងអន្តរជាតិ ដែលរុញច្រានប្រទេសដ៏តូចមួយនេះធ្លាក់ក្នុង
សង្គ្រាម និងការប្រគូតប្រជែងមនោគមវិជ្ជារបស់មហាអំណាច។ ទំរាំតែរើបំរាស់
ចេញពីបញ្ហានេះ យើងចំនាយអាយុជីវិតមនុស្សរាប់លាននាក់ សក្តានុពលធម្ម
ជាតិ និងចំនាយរយៈពេលជាង៣០ឆ្នាំដើម្បីស្ដារសេដ្ឋកិច្ចជាតិឡើងវិញ។ ទាំង
អស់នេះហើយ ដែលបង្ហាញពីការខ្វះការទទួលព័ត៌មានឲ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ
មុននឹងធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តណាមួយ។

ក្នុងនាមខ្ញុំបាទ សុខ ទូច សូមក្រើនរំលឹក និងសូមប្តូរស្នងដល់វត្តសកសិទ្ធ
ទាំងអស់ដែលមាននៅកម្ពុជា មកសន្និគលើយុវជនសម័យទំនើបអោយចូលចិត្ត
អាន តាមដានព័ត៌មានដើម្បីជាមូលធនក្នុងការសម្រេចចិត្តទៅលើបញ្ហាណាមួយ។

សៀវភៅនេះ ក៏ជាចំណែកមួយដើម្បីជួយដល់មូលនិធិប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងការ
បណ្តុះបណ្តាលអ្នកប្រវត្តិសាស្ត្រ និងអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវប្រវត្តិសាស្ត្រផងដែរ។

ខ្ញុំបាទ សុខ ទូច រង់ចាំទទួលការទិចភៀន កែលំអ ទៅលើសៀវភៅមួយនេះ
ពីមិត្តអ្នកអាន។

បណ្ឌិត សុខ ទូច

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២៧ ខែមីនា ឆ្នាំ២០១៤

មាតិកា

១. ជម្លោះសមុទ្រចិនខាងត្បូង	១
២. កម្ពុជានៅចន្លោះជម្លោះរវាងចិន និងវៀតណាម.....	២៦
៣. ការឡើងកំដៅនៃទំនាក់ទំនងរវាងជប៉ុន និងចិនក្នុងសមុទ្រចិនខាងកើត ..	៤៦
៤. ការដណ្តើមឥទ្ធិពលរវាងចិន និងជប៉ុននៅតំបន់អាស៊ី	៥៤
៥. នយោបាយរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក សំលឹងមើលអាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក	៦៤
៦. ទំនាក់ទំនងនយោបាយរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក និងហ្វីលីពីន	៧៤
៧. ស្ថានមេត្រីភាពនៃទំនាក់ទំនងកម្ពុជា-សហរដ្ឋអាមេរិក.....	៨៧
៨. ពន្លឹកកម្ពុជាដើម្បីចូលជាសមាជិកអេស៊ីប	៩៨
៩. របត់ថ្មីក្នុងតំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិកក្រោមមហាអំណាចពហុប៉ូល	១០៧
១០. វិបត្តិនុយក្លេអ៊ែរនៅអៀរ៉ង់	១១៦
១១. ព្រះអាទិត្យពិតជា៖នៅទិសខាងកើតមែន	១៣០
១២. តើលោកគឹម ជុងអ៊ុន នឹងបន្ត មរតកអំណាច ឬបន្សល់មរតកសង្គ្រាម	១៤៦
១៣. វិបត្តិនយោបាយនៅឧបទ្វីបកូរ៉េ.....	១៥១
១៤. ទំនាក់ទំនងចិន និងរុស្ស៊ី	១៥៨
១៥. Snowden គ្រាន់តែជាល្បែងមហាអំណាចពីរ	១៧៤

១៦. មេរៀនដ៏សំខាន់នៃប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់កងទ័ពក្រហមក្នុងសង្គ្រាមលោក លើកទីពីរ.....	១៨៧
១៧. ការបំបាក់ផ្លឹងខ្នងអាល់កែដាសារជាថ្មី	១៩១
១៨. តើលោកអូប៉ាអាចយកជ័យជំនះនៅលើសមរភូមិអាហ្សហ្គានីស្ថានបាន ដែរឬទេ	១៩៨
១៩. តើដល់ពេលណាទើបសង្គ្រាមស៊ីវិលនៅស៊ីរីត្រូវបានបញ្ចប់	២១៣
២០. ដំបៅមហារីកនៅមជ្ឈឹមបូព៌ា	២២៤
២១. តើបដិវត្តន៍ព័ណ៌នៅមជ្ឈឹមបូព៌ាមានឥទ្ធិពលអ្វីដល់កម្ពុជាដែរឬទេ... ..	២៤៥
២២. ឆ្នាំថ្មីតែអ្នកនយោបាយគ្មានអ្វីថ្មីសម្រាប់ប្រជាជនខ្មែរឡើយ	២៥១
២៣. របត់នយោបាយអាស៊ានឆ្នាំ២០១៥	២៧៣
២៤. ទំនប់វារីអគ្គីសនីជនសាហុង៖ តើប្រសិទ្ធភាពរបស់គណៈកម្មការទន្លេ មេគង្គអន្តរជាតិនៅត្រង់ណា ?	២៨៥
២៥. នេះឬសណ្តាប់ធ្នាប់ពិភពលោកនាសតវត្សទី២១	២៩៤

អចរកទិញសៀវភៅខាងលើនេះបានតាមរយៈ

លេខទូរសព្ទ : 090 ២៣ ៥២ ១៨
0៩២ ៤៦ ៩៣ ៨៤

